СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 297. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 20 грудня 1934.

VOL. XLII. No. 297. Jersey City, N. J., Thursday, December 20, 1934. THREE CENTS.

ПРОТЕСТУЙМО МАСОВО ПРОТИ МАСОВИХ РОЗСТРІЛІВ НА УКРАЇНІ

ВИСИЛАЙМО НЕГАЙНО ПИСЕМНІ ПРОТЕСТИ ДО ПРЕЗИДЕНТА ДЕРЖАВИ І ДОМАГАЙМОСЯ ЗІРВАННЯ ДИПЛЬОМАТИЧНИХ ЗНОСИН З СОВЄТАМИ, ЯКЩО ТАМ ДАЛІ ДЕРЖАТИМУТЬСЯ СИСТЕМИ МАСОВИХ РОЗСТРІЛІВ І ВІДМОВИ ПРАВА ОБВИНУВАЧЕНОГО НА ОБОРОНУ ПЕРЕД СУДОМ.

ЗВЕРТАЙМОСЯ ВІД ІМЕНИ НАШИХ ПОЛІТИЧНИХ ГОРОЖАНСЬКИХ КЛЮБІВ І ІНШИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДО КОНҐРЕСМЕНІВ І СЕНАТОРІВ З РЕЗОЛЮЦІЯМИ, ЩО ВИМАГАЮТЬ ВІД НИХ, ЩОБ ВОНИ НЕГАЙНО ПОРУШИЛИ В КОНҐРЕСІ, ЯК ТІЛЬКИ ВІН ЗІЙДЕТЬСЯ НА НАРАДИ В СІЧНІ, СПРАВУ ТЕРОРУ І МАСОВИХ РОЗСТРІЛІВ В СССР, АЗОКРЕМА НА УКРАЇНІ.

РАТУЮТЬ ЗАЛОГУ ПОТОПАЮЧОГО КОРАБЛЯ

З ПОКЛАДУ „ЕВРОПИ". — Стенлі Гай, бувший редактор ґазети „Крисчен Гералд", та Френк Ґенет, видавець, що знаходились на кораблі „Европа", описують ратування 16 моряків потопаючого норвезького корабля „Сісто".

Вістку, що на морю потопає обезвладнений норвезький вантажний корабель „Сісто", дістала „Европа" підчас вечері. Коли пасажири зрозуміли, що корабель звернув з дороги, всі покинули їдальні та вибігли на поклад. Годинами стояли вони, дивлячися в пітьму. За якийсь час побачили вони інші кораблі, що, видно, плили в тому самому напрямі. По 5 годинах „Европа" підплила до „Сіста". Коло нього вже стояли інші кораблі. Корабель „Ню Йорк", з Гамбурсько-Американської лінії, цілими годинами пробував забрати 16 моряків „Сіста" на свій поклад, але це йому не вдавалось, бо величезні хвилі не давали лодці підплисти до „Сіста". До того на дворі падав осліплюючий сніг і було темно, хоч око виколи. Британський нафтовий корабель „Мобілойл" пробував успокоїти море, виливаючи на хвилі майже всю свою нафту, але капітан „Сіста" зателєґрафував йому нарешті, що спускати малі лодки небезпечно та порадив підождати до рана. З часом надійшли й інші кораблі, але вони не могли нічого зробити.

Коло 11-тої години вночі надплила „Европа". Вона заняла становище від вітру, так, щоб облекшити роботу коло ратування моряків „Сіста". Потім „Европа" пустила в рух свої могутні рефлектори. При їх світлі „Ню Йорк" спустив на воду лодку. Як лодка плила в світлі „Европи" до „Сіста", в пітьмі лодки не було видно. Тільки час від часу блиснула хвиля коло весла. Перенесення 16 моряків „Сіста" на поклад „Ню Йорку" відбулося без пригоди. По кількох годинах праці кораблі стали відїздити, лишаючи „Сіста" потопаючим на повнім морю. Всі світла погасли на ньому. Лише одна лямпа блимала на покладі, лишена там як сиґнал для інших кораблів, поки „Сісто" не потоне.

Упав „Сісто" жертвою страшної бурі майже в тому самому місці, в котрім кілька днів тому японський корабель „Вікторія" втратив капітанський місток і двох офіцирів, а англійський корабель „Осворт" потонув з утратою 17 моряків: 15 зі своєї залоги, а 2 з залоги „Жана Жадота", що його ратував.

АСЕКУРАЦІЙНІ КОМПАНІЇ ПІДНОСЯТЬ ПРЕМІЇ.

НЮ ЙОРК. — Відоме асекураційне підприємство „Метрополитен Лайф Іншуренс Ко." оголошує, що його дирекція постановила обнижити процентову стопу від інвестицій підприємства з 3 і пів проценту на 3 проценти. Це значить, що асекураційна премія має стати відповідно вища. Підвишка виноситиме пересічно коло 6 і пів проценту.

Зарядження відноситься до нових звичайних поліс. Входить воно в життя з 1-шим днем січня 1935 року.

Рівночасно дирекція постановила зменшити готівкові вартости за здання поліс („кеш сурендер велюс") та змінити зобовязання за самогубства.

Подібну заяву видала теж „Провідент Лайф Іншуренс Ко." Інші правдоподібно теж підуть їх слідами.

ПОШИРЕННЯ ІНФЛЮЕНЦИ В НЮ ДЖЕРЗІ.

КЕМДЕН (Ню Джерзі). — У повіті Кемден закрито 5 шкіл через те, що занедужання на інфлюенцу, ґрипу й катар прибирає розміри епідемії. Обчисляють, що в південній частині стейту Ню Джерзі хорують тепер 4,000 шкільних дітей.

Шкільні заряди збираються закрити школи в місті Овшен Сити й Берлингтон.

Про подібну пошесть ґрипи доносять з міста Медії, в Пенсилвенії, де на 1,500 дітей публичних шкіл захорували 179.

„ДЛЯ СЛАВИ ПОЛЬЩІ".

НЮ ЙОРК. — У федеральнім суді в Бруклині обвинувачено за безправний виріб алькоголю групу бизнесменів, а між ними Йосифа й Бенямина Адамовичів, що недавно літали з Америки до Польщі на літаку „Місто Варшава" „для збільшення слави Польщі".

У день по відпливі Адамовичів з Европи федеральні аґенти в Америці робили ревізію у великій дестилярні, в котрій, як каже прокураторія, Адамовичі є спільниками.

НА 415 СМЕРТНИХ ПРИСУДІВ 98 ПРЦ. ПОМИЛУВАНЬ.

Від початку істнування незалежної чехословацької держави до кінця минулого року видано на терені Чехословаччини 415 смертних присудів. Одначе страчено тільки 9 осіб. Між страченими не було ніодної жінки. Отже із загального числа смертних присудів виконано тільки 1.75 проц. Характеристичні дані до порівнання з судівництвом інших держав.

МОНСТРУАЛЬНИЙ БЕНКЕТ.

Як повідомляють із Сан Пальо, бразилійська конституційна партія влаштувала величезний бенкет на пошану відомого діяча, д-ра Армандо де Салез Олівейра. Бенкет відбувся на спортовім майдані при участи 10,000 осіб. З краю прибули 300 політичних провідників з прапорами. Столи, при яких засіли учасники, були довгі 2.7 км., а лавка 6 км. Спожито 5,000 курок, 2 тони ярини, 30 тисяч булок, 3 тони овочів, 20 тисяч літрів пива й десятки тисяч фляшок вина та мінеральних вод. Був це найбільший бенкет у Південній Америці.

БІЛА ПЛАХТА НАД ВЯЗНИЦЕЮ.

Над вязницею міста Скутч у Чехословаччині вивісили на днях білу хоругву. Згідно з традицією таку хоругву вивішують над вязницею тоді, коли в ній нема ніодного вязня. Торік у Скутчі вже був один випадок, що над вязницею появилася біла плахта, але за годину мусіли її здіймити, бо до вязниці доставлено нових арештантів.

ЛІЖКО В КИШЕНІ.

На технічній виставі в Мілянo оглядають відвідувачі модель ліжка з легкого металю; цей модель можна скласти і сховати до кишені. Ліжко важить півтора кіля і витримує вагу 140 кіля. Коли хтось їде до чужого міста і не хоче платити готелю, може таке ліжко взяти з собою і переспатись у передпокою знайомих.

„КАНАДА НЕ МОЖЕ НАСЛІДУВАТИ РОСІЇ".

Канада не може наслідувати Росії, говорив свящ. А. Е. Кер, пастор Злученої Церкви з Вінніпеґу, який минулого літа враз з венкуверським Брюинґом та іншими протестантськими проповідниками відбув подорож до совєтської Росії. Кер оповідав у своїй церкви про свої враження з Росії і його висновки були такі: „Є багато кривд, які треба направити в Канаді. Є річи, які муситься змінити. Однакож спосіб, який приняла Росія для розвязки своїх проблем, не дає виходу". Кер не знайшов у Росії багато такого, що можна би похвалити. Здебільша він відноситься критично до того, що там бачив. „Я доходив до своїх висновків з великими ваганнями, однакож на кождий свій висновок я знайшов потвердження в останній книжці В. Г. Чемберлина, що був 12 літ союзським кореспондентом „Крісчен Саєнс Монітор". Він є нині одним з перших авторитетів про Росію".

ПІМСТА НА ВОЄННИЙ СПОСІБ.

В містечку Пакосць біля Іновроцлава склалася в ночі експльозія на поді одного дому. Тому, що дім відновляли, власник його, Лучак, перенісся був з родиною до іншого дому. Експльозія спричинила пожежу, що знищила дім з офіциною. Серед згарищ знайшли обгоріле тіло молодого чоловіка, яким був Козловський, мешканець того містечка. Показалося, що Козловський залицявся до доньки Лучака і, стрінувшися з відмовою, рішив підпалити їхній дім. Тому закрався на під і спричинив вибух трох гранат. Видко, що граната вибухла передчасно і Козловський сам згинув.

ЗА ПОХВАЛЮВАННЯ ВБИВСТВА.

Польські джерела повідомляють, що в Бориславі арештували Степана Турика за похвалювання вбивства короля Югославії, Олександра.

ПОСВЯЧЕННЯ НОВОГО КОСТЕЛА.

В Токах, пов. Бібрка, посвячено новозбудований костел. Посвячення перемінилося, як зазначує „Курєр Львовскі", „в стихійну національно-релігійну манiфестацію, до чого причинилися повітові організації Сокола, Стшельца, Резервістів і Приспосіблення, які з музикою бобрецької пожежної сторожі взяли масову участь".

ДБАЙЛИВІ НІМЦІ.

„Ля Ліберте" доносить, що Німеччина в поспішнім темпі, працюючи на 3 зміни, виготовляє ріжні прилади у війні. І так, фабрика Цайс виробляє ріжні інструменти, потрібні для авіяції і тяжкої артилерії. Робітники працюють у них на три зміни. Сталеві фабрики в Талє виробляють сталеві шоломи. Працюють у них 5,000 робітників. Інші фірми одержали замовлення на 25.000 кожушків для летунів.

ПАШПОРТОВА АФЕРА.

Польська поліція викрила велику пашпортову аферу. В усій Польщі зорганізована була добре ватага, що перепачковувала за кордон кримінaлістів і тих, що не хотіли служити при війську. Агенти ватаги скуповували пашпорти від злодіїв і підробляли їх. Герштом ватаги був Мойсей Шифман з Варшави. В звязку з аферою арештували сто осіб.

ГРОШЕВИЙ ВОЗНИЙ ЗЛОДІЄМ.

Станиславівський суд засудив на три роки безоглядної вязниці Йосифа Шеберта, грошевого возного з почтового уряду в Делятині, за крадіж грошей і фальшування підписів. Він присвоював собі гроші, надіслані до поодиноких адресатів, підробляючи на почтових переказах їхні підписи. Акт обвинувачення вичислив 18 таких випадків. Наслідком тих зловживань державний скарб, відповідальний за гроші, потерпів шкоду в сумі 1,531 зл. і 10 ам. долярів.

В ПОЛЬЩІ ЗАБОРОНЕНО БІЛЯ ТИСЯЧІ РІЖНИХ УКРАЇНСЬКИХ КНИЖОК

ЛЬВІВ. — У своїм часі товариство „Просвіта" видало книжечку п. н. „Спис заборонених книжок". З цеї книжечки кождий може довідатися, що біля 1,000 українських книжок і друків є сконфіскованих, себто не можна їх поширювати, вони не можуть бути в публичних бібліотеках. Таке доносить „Новий Час" і додає ось що:

„На ділі спис цих книжок є далеко неповний. Адміністраційні власти мають свій список, що є вдвоє, а то й більше разів більший від списку, виданого „Просвітою", й на основі того свого списку поліція переводить ревізії, головно по читальнях „Просвіти" по селах, забирає з бібліотек книжки і виготовляє „карні донесення" проти поодиноких членів виділів, а крім того ставить внесення до прокуратора на конфіскату тих книжок, що й справді наступає в значній більшості випадків. Таким способом майже все, що заквестіонує поліція в бібліотеці, паде жертвою конфіскати".

А ще далі подається таке, що тільки в одному окружному суді в Тернополі „оречено" в однім тільки біжучім році 40 до 50 нових конфіскат ріжних українських книжок.

„Новий Час" взиває все українське громадянство до оборони української літератури й української книжки на українських землях під Польщею. Взиває теж станову організацію українських адвокатів, щоб інтервеніювала в тій справі в апеляційному суді у Львові. Бо хоч нема надії на успіх, але боронитися треба.

ВЗИВАЮТЬ ДО ДАЛЬШОЇ ЧИСТКИ.

МОСКВА (Росія). — Виходить, що ворог Совєтів таки знаходиться у їх власному нутрі. Є ним, як кажеться в „Ізвєстіях", недобитки групи Зіновєва. Їх лає совєтська преса останніми вуличними словами. А в додатку до цього ще й накликає вистрілювати „фашистівських бандитів".

В КИТАЮ РОЗБИЛИ КОМУНІСТІВ.

КАНТОН (Китай). — „Полудневo-совєтська китайська республика" вже так якби перестала існувати. Її армія розбита. В останніх боях згинули понад 3,000 комуністів, жовнірів цеї армії.

УКРАЇНА ПОБИДИТЬ!

БРІСЕЛЬ (Бельгія). — Бельгійська газета „Газет де Шарлеруа" помістила під таким наголовком лист з Росії про поневолені Москвою народи, в першу чергу про Україну і Грузію. В статті розкривається жахливе положення тих країн під Совєтами. Кажеться, що населення України і Грузії живе в дійснім пеклі, але не перестало мріяти більше, як коли-небудь, що Україна і Грузія таки здобудуть собі свободу. При кінці редакція зазначила від себе тільки це: „Вони побідять".

РУМУНСЬКІ АСИМІЛЯТОРИ ПРИ РОБОТІ.

ЧЕРНІВЦІ (Буковина). — Часопис „Рада" з 2-го грудня обговорює румунські спроби національної асиміляції Українців. Каже, що румунський міністер д-р Нiстор, та румунські політичні провідники, переконують Українців, що їм не треба ніяких окремих політичних організацій, бо румунські організації беруть Українців в оборону і запевняють їм усі права. Тимчасом справа мається якраз навпаки. Всі румунські партії згідні щодо цього, щоб позбавити український нарід політичного заступства й шляхом політичної асиміляції приспішити процес національної асиміляції. Українська Національна Партія радить відповісти Румунам на ту провокацію скріпленням своїх рядів та вияснениям українському народови ролі румунських вовків, що побирались в овечі шкіри, щоб лекше зїсти українські овечки.

ОРҐІЇ РОСІЙСЬКИХ АРИСТОКРАТІВ.

БЕРЛІН. — Переводячи „моральну чистку", націсти арештували поважне число російських еміґрантів з високими родовими титулами, яких приловили в клюбах, як допускалися ріжних орґій, суперечних із законом про полові збочення.

ЯК І Є ЩО ЗЇСТИ, ТО НЕМА ЧИМ.

МОСКВА. — „Правда" з 26-го листопада лякментує, що нема по склепах ложок, ножів і вилок, потрібних для ресторанів і приватних домів. Ножі, як і є, то не ріжуть, ложки з гострими кінцями і заржавілі й таке саме є з вилками. Але навіть тих нездалих ложок, вилок чи ножів бракує.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holiday at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237 — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВЖЕ РОЗСТРІЛЯНО

Сталося те, про що ми ані трохи не сумнівалися. Урядово стверджено в Москві, що в Києві, столиці України, відбулась екзекуція 28 „клясових ворогів", що готовились виступити проти Советів з терористичними актами. До цього ще додаймо, що в „Українській Соціялістичній Радянській Республиці" (така є офіціяльна назва) головою суду, що судив ті нещасні жертви, був споряджений з Москви суддя Ульріх, та що звідомлення про її розстріли прийшло теж — з Москви.

Ми певні, що й те звідомлення, як воно страшно не виглядалоб, є нічим у порівнанню до цього, що вже перейшла Україна під Советами. І є нічим, як брати під увагу те, що діється поза томи офіціяльно проголошеними жертвами. На це виразно натякають американські кореспонденти, даючи цим до зрозуміння, що в Советах гинуть тепер люди масово, тільки про це не можна писати, як і неможливо цього чисельно провірити. А виразна згадка про те, що тепер вернулися часи давньої чрезвичайки, вияснює вповні теперішнє життя під Советами.

Таке діється в Советах, а в світі, навіть тут в Америці, все мовчить. Бо ті слабі голоси протесту проти терору Советів, що з трудом пробиваються врядигоди через американську пресу, є нічим у порівнанню з тими протестами, яких тут повно кождого дня, коли йде про протест от хочби проти націстів у Німеччині за їх поведінку з Жидами.

Це відомі факти, яких хіба сліпий може не добачувати. Та всежтаки не можна закладати безчинно рук, випадаючи безчинність безсиллям довести щодо цього до зміни. Треба зі всіх боків і на ріжні лади, але завжди в річевий і культурний спосіб, подавати до американської преси, що загал бачить ту кривду, яку терплять десятки міліонів безборонних людей під Советами, а про яку так мало пишеться в пресі в редакційних статтях та новинках.

І треба, без більшої витрати грошевої, бо звичайними листами, повідомляти президента держави і уряд про почування наших організацій, а то й поодиноких людей щодо терору в СССР, а особливо на Україні. Та треба домагатися від уряду, щоб він ужив свого впливу, щоб Совети здержали той терор. І треба теж наставати на конгресменів і сенаторів, щоб справа того масового душогубства в Советах була порушена в конґресі. Наші політичні клюби повинні негайно це зробити, висилаючи до конгресменів і сенаторів резолюції, чи навіть делегації з тим домаганням. Тільки така масова акція зможе мати якийсь вплив уже як не на Совети то принаймні на американську опінію, побаламучену фантазіями про великі матеріялні користи з торговлі з Советами, як теж фальшивими інформаціями ріжних кореспондентів чи бизнесових спекулянтів.

ЮВИЛЕЙНЕ СВЯТО В ЧЕСТЬ Д-ра К. ТРИЛЬОВСЬКОГО

(Допис з Галичини).

Дня 4. листопада ц. р. відбулася в Коломиї велика народня маніфестація в честь 70-ліття уродин д-ра Кирила Трильовського і 50-ліття його громадянської праці. Була це торжественна академія, влаштована в найбільшій коломийській салі каси ощадности. Однак і вона показалася замалою, так, що дуже багато людей мусіли відійти з нічим. Програма академії була незвичайно обширна, так, що ціле свято тревало майже пять годин. Однакож режисерія була така знаменита, а поодинокі точки програми такі займаючі, що ввесь зібраний нарід з захопленням слідкував за програмою, а по кождій точці розглягались грімкі оплески. Розпочалося те свято в год. 6½ пополудні. Ювилят разом зі своєю дружиною перейшов через шпалір шкільних дітей, уставлених на дворі перед салею, а коли наблизився до дверей її, то печеніжинська орхестра привитала його грімким маршем „Гей там на горі Січ іде". І зараз, таки при вступі, привитав його незвичайно палкою промовою адвокат д-р А. Кузьмич, колишній заслужений січовий інструктор та отаман коломийського повіту, а одна селянка вручила ювилятови вязанку червоної калини з гарною стяжкою.

Потім почалися продукції. І так, під звуки орхестри підбулася на сцені дефіляда всіх каменярів і каменярок, що брали участь у тім святі. Була й одна давна „Січ" у старих січових лентах і з топірцями. Дефіляда та була незвичайно ефектовна, а кождий новий відділ витала публика громом оплесків. Потім виступив на сцену адвокат д-р Могильницький і виголосив обширний, але займаючо уложений реферат про життя і діяльність ювилята. Довідалися ми з цього реферату багато інтересних подробиць, як ось, нпр., що ювилят іще в 1876 році, будучи в 1-шій клясі гімназії, заложив уже тайне школярське товариство, котрого голова, д-р Мерван, жиє ще й досі на Закарпатській Україні.

Не будемо тут переповідати за референтом цілого перебігу життя ювилята, надзвичайно рухливого й обіймаючого ріжноманітні ділянки громадянського життя. Д-р Могильницький підніс, розуміється, з великим натиском організування ювилятом Січей і Українських Січових Стрільців, зазначуючи, що ювилят завжди стояв на загально-українським становищі та все був непохитним українським соборником.

По рефераті д-ра Могильницького виголосили палкі привіти три селяни: з Перенівщини (І. Самокишин), з Яблонівщини (В. Романюк, та І. Кузич) і один Гуцул з Шешор. Замітна була промова В. Романюка, котрий згадав, як то д-р Трильовський, довідавшися про лиху поведінку з нашими вояками у Фрайштаті, явився там раз ненадійно на інспекцію. Це викликало було загальний переполох між старшинами, але від того часу стали вони далеко краще поводитися з жовнірами.

По селянських привітах відчитано найголовніші поздоровлення (листовні й телеграфічні), які на це свято наспіли. Були тут привіти від таких визначних людей як професори Д. Дорошенко (з дружиною) та О. Бочковський, генерали Омелянович-Павленко та В. Петрів, д-р К. Коберський, д-р А. Чайковський і багато інших. Також ціла низка інституцій вислала свої поздоровлення, як нпр. Українська Бібліотека ім. Петлюри в Парижі, Союз Закордонних Січей у Празі, Союз чеських робітничих товариств у Празі „Великий Луг" і багато інших товариств краєвих. Окремим письмом поздоровив ювилята президент чеського сенату, д-р Совкуп. „Каменярі" Гуцульщини вручили ювилятови гарний і дорогоцінний топірець.

По відчитанню важніших привітів пішли скорим темпом продукції хорові і деклямаційні. Співали хори з ріжних сіл Коломийщини, деклямувала селянка, два хлопчики і дуже талановита 9-літня дівчинка. Деклямовано переважно вірші січового змісту самого ювилята. Не обійшлося і без завзятого козачка, відтанцьованого двома козачками й одною дуже гарною козачкою.

Дуже подобались гімнастичні вправи „каменярок" з ріжних сіл: вправляли вони і хустинками і лентами і заквітчаними обручами та викликували знаменитий подив прецизністю й естетичністю своїх рухів.

Але вже просто сензацію викликали вежі (піраміди), ставлені „Каменярами" з села Балинець. Було їх біля 25, а всі босі, вбрані по спортовому: в білі сорочки без рукавів і такіж короткі штанці. Їх вежі ріжних комбінацій займали три поверхи, а ще на самий верх вдряпувалися дуже зручно два хлопчики, справді немов дві малі, білі любі малпочки.

Ті вежі викликували таке зацікавлене одушевлення, що саля греміла наче вулкан! З такими продукціями могли б ті мужицькі гімнастики зарепрезентуватись у Парижі і в Ню Йорку, а навіть у Празі, де гімнастика стоїть на найвищім ступні.

Нарешті відограно Франкові **„Великі Роковини"**. Гуділи громи, били блискавки, а все те зробило на зібрану селянську публику, зокрема на молодь і дітей, величезне і глибоке враження.

А ось виступив на сцену і сам ювилят, принятий грімкими оплесками.

Зворушений до глибини, він подякував сердечно всім учасникам за честь і за признання. „Бачу, — казав він — що не пропала моя і моїх товаришів праця і що знаходить вона продовження в теперішнім молодім поколінню. І тому маю повну надію, що скорше чи пізніше осягнемо нашу національну спільну мету".

Він закінчив словами Франка:

„Довго нас неволя жерла,
Досі нас наруга жре,
А ми крикнім: „Ще не вмерла!
Ще не вмерла і не вмре!"

І всі присутні піднеслися з місць та відспівали серед великого одушевлення наш національний гимн.

А по академії відбувся ще в окремій салі комерс, на якім теж були всілякі патріотичні промови.

Найважніще з цілого свята це те, що всі селяни, слухачі і виступаючі в продукціях були незвичайно вдоволені і піднесені на дусі. Тепер народня праця на Покуттю піде ще скоршим темпом наперед.

І. Киданецький.

НАЦІЯ ДАСТЬ ВІДПОВІДЬ

В історичному розвитку народів є події, що мають особливе значіння тому, бо вони є добрими покажчиками ступня розвитку даного народу. Таким покажчиком була наприклад наша галицька армія з 1918—1919. рр. Її здатність до бою, її дисципліна, витревалість та її ще інші її ясні чи темні риси, все те не було припадковим, що повстало в даній хвилі, наслідком тодішніх умовин. Характер цієї армії був вислідом нашого національного відродження в XIX-тім і XX-тім століттю. Ця армія не могла бути ані ліпшою, ані гіршою, а тільки такою, що відповідала ступневи нашого національного відродження тут у Галичині.

Добрим покажчиком нашого політичного розвитку був наш політичний провід у цих рішаючих роках. Але таких покажчиків можна знайти в історії нашого народу багато. Карні вибори до законодатних палат, чи в Австрії, чи в Росії, були теж покажчиком свого роду. Тільки, дивлячись на всі ці покажчики, треба взяти під увагу ще й внутрішні умовини, що ділали чи на нашу армію, чи на наших політиків, чи на наших виборців. Якщо те зробимо, то дістанемо добру відповідь на питання: як справа стояла в нас у тій чи іншій ділянці, і тут не буде помилки.

Такий покажчик ми будемо мати в грудні цього року. Це буде покажчик з ділянки духової культури. Мова про те, що в грудні відбудеться загальна збірка на **„Дар Просвіті"**. Наше громадянство буде могти свобідно виявити свою волю, даючи датки на „Дар Просвіті". Воно покаже: Чи йому лежить на серці Товариство „Просвіта", чи воно бажає собі поглиблення діяльности цього нашого найстаршого і дуже заслуженого товариства, чи ні; чи воно бажає собі, щоби в край вислати організаторів-освітників, чи ні; чи воно хоче, щоби „Просвіта" розвивала або ще й поширила видавничу діяльність, чи ні; чи воно бажає собі, щоб організувати курси для неграмотних, чи може їх не треба; словом — чи воно бажає собі, щоби між нашим народом просвіта поширялася й поглиблювалася, чи йому це байдуже.

А може йому це байдуже, тому, що ми велика числом нація, бо сорокміліонова, то ми й так міцні? Але хоч це число має своє значіння, бо в політиці мають своє значіння великі числа, однакож вони не мають виключного значіння. Доказом того хочби Чехи, яких пять разів менше від нас.

А тимчасом — де Чехи, а де Українці! Отже рішаючим чинником є тут національно-політична свідомість.

Тай ще одно. З усіх земель, заселених українським народом, хоч з найбідніших. Але тобільше освідомленим під національно-політичним оглядом, хоч найбідніших. Але тому, що вона являється нашим Піемонтом, їй треба сповнити дуже важне завдання: стати осередком національно-політичної активности. Відси мусить поширитися на всі українські землі свідомість, що ми є нацією, що має свою волю, своє хотіння дійти до сповнення наших високих ідеалів.

З нагоди „Дару Просвіті" наша нація тут у Галичині це покаже! Сума, зібрана на „Дар Просвіті", і скількість жертводавців будуть цим, дуже виразним покажчиком. Це буде відповідь нації на поставлені тут питання. — („Новий Час").

Чар музики.

Малий Івась був уперше на концерті.

— Якжеж тобі сподобалося? — питається мати. — Добре музики грали?

— Добре, мамо, та вони мусіли…!

— Якто: мусіли?

— Бо перед ними стояв якийсь пан із паличкою і ввесь час погрожував їм нею.

Михайло Грушевський.

НЕРОБОЧИЙ ГРИЦЬКО КРИВИЙ

Волинський образок з початку вісімнадцятого віку.

(5)

— Тиб узяв у пана вола, а гроші потроху миб сплатили: адже паша в нас є, — порадила Ганна, і ця думка дуже подобалася Грицькови: маючи вола, можна спрягатися, не позичаючи ні в кого; тільки купити його не було за що. Грицько взяв вола в пана на борг.

Новий рік почався вже із звичайною панщиною: два дні на тиждень, дві толоки, чотири шарварки, стерегти по черзі панський двір у ночи, ходити з підводами до Луцька і Львова, жінці — сікти капусту, прясти панську куделю, робити на панськім городі, і багато ще чого, що тяжким тягаром налягало на Грицька. Правда, це все було лекше, менше трохи, ніж у попередньому селі, але воно ставало далеко тяжчим після мрій про волю й змагань її добитись. Тікати в світ за очі, віддавати на всяку непевність свою долю, свою шкіру, щоби тільки вигадати один день панщини на тиждень, а з рештою мати все туж працю панщинну, шарварки та толоки, це здавалося ніби посміхом. Варто було тікати!

Такі думки нераз почав висловляти Грицько після того, як перші рожеві надії на нове господарство йому зрадили, і потяглося панщинне життя своєю колією. Одначе Ганна не хтіла поділяти його думок, і як він занадто починав уже нарікати, прозивала його волоцюгою й ледащом; в неї далеко більш було примиренної вдачі, і вона ще не тратила своїх надій.

Маючи вола, далеко лекше було господарювати, і Грицько не побільшив, а ще зменшив свою залеглість за зиму, але літом прийшлось тяжко, коли до двох днів панщинних пан додав йому два дні на виплат залеглости. Пан хапався з жнивами, але таксамо мусіли хапатись і люди. Враз настала спека, дні були горячі, роса перестала падати, і хліб починав сипатись дуже, а зерно було таке важке та добре, що шкода було дивитися.

— Хай йому всячина, — сказав Грицько, почувши від осаули, що йому робити на тижні чотири дні — хто чув таке робити, в мене самого хліб сиплеться, де його до середи чекати!

Він не пішов у понеділок, пан покликав його вечором, вилаяв і похвалявся бити, але Грицько не покорився: він не то навіть щоб не хотів, а просто таки не міг кинути задля панського свій власний, кріваницею политий хліб висипатись.

— Підождіть, пане, я потім вам відроблю, — все казав він своє панови, а не відпросившися, всетаки не пішов на панщину й у вівторок. Це так йому не пройшло: Грицька знову покликано до двора й всипано щедро.

Грицько вилежав мовчки — ані пари з уст! такий на нього дух найшов. Різок коштувати було йому не першина, траплялося й на попередніх місцях, особливо — на дворі служачи, але тут, на нових місцях, здалося вже занадто знову прикрим.

— Варто було тягтися за пятнацять миль, — мурмотів він сердито, і ще сердитіше додавав: — бодай не діждали, щоб я задля них свій хліб кинув!

Свій хліб мусіли жати в ночи. Погода була все горяча, земля не простигала й у ночи, так і пашіло теплом. Ганна робила, скільки могла, і цілком знемоглася; Грицько казав їй, щоби йшла до дому, кинула роботу; вона не кинула, поки не втяла руку серпом... А хліб сипався; Ганна пробувала жати й вязати порізаною рукою, та не могла, й трохи не плакала з досади й болю. А Грицькови сказали відробляти ті дні, що він не робив; Грицько пішов раз, а далі не втерпів та, покинувши панщину, кинувся свій хліб дожинати. Наслідок був той самий: Грицька знову закликано до двора й знову вибито.

Хліб нарешті зібрали чи сяк чи так. Урожай всетаки був добрий, хоч хліб і висипався значно. Ціна була на хліб добра; можна було посплачувати, що був винний, навіть вола, але вже Грицькови це було не в голові. Його вже не тішив і врожай, після того, як життя в Ставках повернулося своєю непоказною стороною; бус увірвась. Думка, що він завівся зі своїми надіями, гризла його й не давала спокою. Все похмурніший сидів він дома, зате більше вчащав до кривого Шльоми, до шинку, де гірко нарікав з іншими хазяїнами.

Якось виринула в бесіді вічна тема про волю й вільні землі, про Поділля, куди кликали на слободи. Якийсь перехожий чоловік, що трапився в шинку, сказав, що він був на Поділлю й почав його вихваляти.

— Земля не міряна, бери, скільки схочеш, чи лан, чи два. А земля така, що з самосійного робить сам пятнацять і більше.

— А панщина, — правда, що там нема панщини?...

— Ге, панщина — ніхто й не чує за панщину. Ори на себе тай все. Ще й запомогу всяку дадуть, і то без відробку. Бо ті землі віднято в Турка, та король сказав залюднити якнайборше, щоб не була порожною, щоби Турок не відняв.**)

Грицько слухав тих оповідань, і в нього не прокидавсь попередній скептицизм, коли закидав він брехню тим всім оповіданням за подільську волю. Людина вірить, чому хоче.

Вернувшись до дому, він почав розказувати те все жінці. Та прийняла те все зовсім неприхильно й знову вилаяла його волоцюгою.

— Як будемо сидіти, то щось придбаємо; меншеб ходив до шинку, то булоб краще. Верзуть незна що, а ти слухаєш. Аджеж і сюди йшли — сподівалися волі, а показалося, що така сама, як деінде; таке саме і з тим Поділлям.

Це були власні майже слова Грицька, але тепер вони не зробили на нього найменшого враження й не переконали його й трошки. Грицько не був ледащом, як признавала за ним жінка; він міг працювати дуже й багато, коли та праця вела просто до його мети, але жертвувати своїми надіями й бажаннями й миритися з життям за всяку ціну — не міг він.

III.

Один випадок був краплею, що переповнила міру Грицькового терпіння чи нетерпіння й переконала його в тому, що нема чого доброго чекати йому в Ставках і треба шукати вільних осад подільських.

При кінці серпня післав пан Грицька до Луцька з підводою, давши вола до пари з Грицьковим. На повороті з Луцька спіткала Грицька пригода: віл його чогось заслаб у дорозі: чи опився чи що, тільки після цієї дороги не здався вже до роботи й полежавши кілька днів на оборі, здох. Грицько пішов дати знати про це панови й прохав у нього собі другого вола, бо цей пропав задля панської потреби, але пан на те не згодився.

— Хтож його знає, чого він здох; може він зовсім не від дороги, а ти сам його чим небудь понівечив.

Таким чином Грицько зістався без худоби, а був з тим волом винуват панови немалі гроші, щось з 40 злотих. Грошей цих віддавати Грицько не мав найменшої охоти. Остання історія з волом роздратувала його якнайбільше; він постановив доконче йти з Ставків на Поділля. Ганна, що так спротивлялася давніше тій думці, притихла, побачивши, що чоловік то вже не жартом узяв собі в голову й помандрував би й сам, колиб вона не схотіла. Та й її зажурив той випадок з волом дуже.

Тікати, й годі!

Тільки не в осени! В тім вже вони мали науку. Далеко ліпше пересидіти тут зиму, на своїм хлібі, аніж позичати на новому місці. Краще йти весною, перед початком оранки. Так і постановили.

Щоби пан не взяв хлібом за позичене, Грицько зараз по тім випадку з волом кинувсь молотити хліб, щоби продати або заховати, та дарма: пан зі своєю службою знали добре, скільки в нього повинно бути хліба, і Грицькови зараз задали брехню й вибили, а потому забрали два кірці хліба.

— Мало я йому відробляв того здохлого вола, ще й хліб забрав; мало й того, що озимина йому прийде.

Озимини, справді, щось посіяв Грицько, хоч дуже мало: ще вагався тоді. Це було тим добре, що увільняло його від всякого підозріння про втікачку, але Грицька дуже мучила думка, що його хліб попаде в панські руки.

Поки був віл, Грицько думав утікати, поїхавши з кимнебудь возом ніби на ярмарок, а звідти далі. Так можна булоб забрати й усяке збіже — щоби тільки знайти до того чоловіка. Після того, як віл пропав, Грицько надумав тікати знову пішки, як і той раз — принаймі ніхто не знатиме. Треба було тільки продати все, і Грицько прийнявся за це.

Як ні обережно вів він цю операцію, щось таки донеслося до панських вух. Він знову покликав до себе Грицька, і той настрашився дуже, але очевидячки пан знав небагато, бо тільки вилаяв його.

— Ти в мене не видумуй тікати, бо я тобі своїх грошей не подарую, виколупаю хоч би й з Волощини.

— Колиб вже скорше зима проходила, — міркував Грицько, йдучи від нього, — а тоді виколупувай.

(Далі буде).

**) Поділля вернулось до Польщі по угоді 1699 р.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НАШІ СИРОТИ В АМЕРИЦІ.

В останніх кількох роках ми цілком забули за одну для нас дуже пекучу справу. А є нею наші сироти в Америці.

Пишемо багато про визвольну боротьбу, про свою молодіж і інші справи, але за наші сироти і словом ніхто нічого не згадує, хоч є їх у нас багато.

Журимося, якби то приєднати свою молодіж до наших організацій, щоб, мовляв, не пропала. Але занедбуємо десятки соток своїх сиріт, котрих забрали і кождого року забирають чужі інституції і роблять з українських дітей сто процентових чужинців.

З одного боку ми буцімто стараємося письмом і голосом запевняти самі себе, що нам дуже багато залежить на кождій молодій українській душі, а з другого боку ми через свою недбалість віддаємо річно сотки українських душ- сиріт у чужі руки.

* *

В місті Филаделфії маємо сиротинець, в якім задля браку місця поміщено тільки кілька соток сиріт.

Через брак місця, протягом дванацятьох літ майже кілька тисяч українських сиріт віддано чужим сиротинцям, навіть, у деяких випадках, нам ворожим. А раз наші сироти підуть в чужі руки, вони пропадають раз на все для свого народу.

Що мене спонукало написати отсих кілька слів про сироти? А то один дуже сумний випадок, у якім я сам мусів віддати нашу сироту задля браку місця в нашім сиротинці до айриської інституції.

Тому дванацять літ віддав я цю сироту з її батька свояком до цеї інституції. А минулого тижня подибав я ту саму сироту в одній з найбільших адвокатських канцелярій, де вона працює як секретарка. Її адвокат-бос є конґресменом.

Вона змінила своє імя. Ходить до церкви, але не до української. Належить до орґанізації, але не до української.

Коли я спитався її, чому не належить до української церкви і до української орґанізації, відповіла: Як мене виріклися, як я була маленька сирота, то чому я не маю признаватися вині до тих, що мене вигодували і мені помогли?

Чи її правда чи ні, але одно певне, що ми згубили одну талановиту свою дівчину, яка, колиб була вихована в наших руках, булаб нам тепер у пригоді.

Це один випадок, про котрий знаю. А скільки то подібних випадків є нині в Америці, про які ніхто з нас не знає? Не дбаємо про своїх сиріт, коли про них треба дбати, а як інші їх вигодують, ми хотілиб мати їх за своїх.

Як нам залежить на молоді, то не забуваймо й за своїх сиріт.

Антін Пашук.

НА ДОРОГУ ДМИТРОВИ ЗАХАРЧУКОВИ

Їдеш, Брате, в рідний край...
Боже Тобі помагай
Діло своє довершити,
Здоров до нас повертай!
Ми будемо Тебе ждати
Тут за морем в чужині.
Привези нам цвіт калини,
Нам всім тутки і собі.
І ще другую вісточку:
Як рідня наша живе,
Коли нашій Україні
Рання зірочка зійде;
Тай коли вже вільна стане
Коли тріснуть ті тюрми,
Коли знищать ті кайдани,
Що нас кують вороги;
Коли стане самостійна,
Незалежна раз на все,
Коли прийде весна тая,
Що нам волю принесе;
Чи по селах в нас гуляє
Наш той ворог клясовий,
Коли буде тая вольність,
Що бачимо ми в людей.
Як щасливо до нас вернеш,
Поговорим більше ще
Про ту долю братів наших,
За що ворог їх гнете.

Т. Оз.

Б. ЛЕПКИЙ ДО Д-РА ТРИЛЬОВСЬКОГО.

(Поздоровне письмо професора університету і поета, Богдана Лепкого, прислане д-рови К. Трильовському з нагоди 70-літнього ювилею).

Краків, 5. листопада 1934.

Достойний і Дорогий Ювиляте!

Дуже жалую, що не міг приїхати до Коломиї в цей день, коли Вам Покуття дякувало за Вашу довголітню працю. Був би я також своє слово до тої подяки докинув. А як не слово, то був би Вашу долоню кріпко й щиро стиснув, як давній добрий знайомий з молодих, ясних днів. А писати — не зручно. В таких моментах папір, перо й чорнило занадто матеріяльні; не те, що безпосередня зустріч віч-на-віч. Один дотик руки більше говорить, ніж ціла низка слів. Але годі було їхати, бо обіцяв виклади і мусів дотримати слова.

Отже нема що — треба листовно подякувати Вам не лиш за Вашу велику громадську роботу, але й за того молодечого енерґійного духа, яким Ви оживлювали наших молодих старців, і за тую любов усього, що своє, рідне, яку Ви кругом себе ширили й ширите до нині. Та ще дякую Вам і високо Вас шаную, Дорогий Ювиляте, що Ви все так сердечно ставилися до нашої літератури, любили і вчили любити нашу поезію, та хотіли, щоб вона була речником народньої душі, а не продуктом літературних снобів, що малпують чужі, посторонні напрямки.

Дай Боже, щоб наше громадянство зрозуміло Ваші заслуги і достойно оцінило Вашу працю, та щоб вечір Вашого життя був подібний до осіннього вечора на наших урожайних покутських полах, коли всміхнене сонце цілує спрацьовану землю, а бджоли гудуть, немов дякують їй за мід із її квіток.

Кріпко стискаю Вас,
Ваш
Богдан.

НАД ГРОБОМ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО

Нене! Нене! Ти плачеш?
Та цить, нещасна, цить!
Ти світа вольного не бачиш,
А горя і муки маєш досить!

Ти Сина єдиного поховала...
Кому криваві сльози погамувати?
Із каторги московської відобрала,
Знать Синови цим честь віддала.

Він спить... Ні! Він встане!
Його Дух живий між нами!
Не ридай, Ненечко кохана!
Він жити буде, поки сонечка стане!

* * *

У вирі занапащеної кляси,
У чужім безглуздім морю
Прийшлося і мені сіромасі
Прощати як непогаслу Зорю.

А. Х.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЧЕСТЕР, ПА.

Листопадове Свято.

Дня 25-го листопада честерська громада відсвяткувала з великим торжеством Свято Державности.

Зрана виголосив о. Омелян Мицик патріотичну проповідь, в якій згадав про тих, що проляли кров за свободу України. Пополудні віправив о. Мицик, парох укр. прав. парохії панахиду за українських героїв, полеглих за свободу України.

Вечором розпочато святочний концерт, який складався з трох частей.

В першій частині, на поклик сурмача гром. Теодора Пицюха, піднісся ізза могили український прапор, на якім було виписано золотими буквами „Ще не вмерла Україна". На другий поклик вийшли два хорунжі з українським і американським прапором. На третій поклик сурмача вийшли два січовики з крісами, що цілий час держали почесну сторожу біля могили. Вкінці предсідник У. Н. Дому, гром. Микола Рубаш, виголосив обдумане вступне слово.

В другій частині свята новозорґанізований хор „Джуніор Клобу" відспівав „Ви жертвою в бою" і „Де Дніпро наш котить хвилі". Маленька школярка Любка Перчак прекрасно віддеклямувала вірш „Україна" Дм. Захарчука. Олександер Хомин на скрипці і Франко Лаврик на фортепяні артистично виконали „Закувала та сива зазуля". Вкінці дуже гарно відспівав квартет „Крилець" і „Як би була я зазуля" при акомпаніяменті фортепяну. Квартет складався з таких осіб: о. О. Мицик, Марія Лаврик, Марія Пастернак і Олександер Хомин. На фортепяні приграває Франко Лаврик.

Головний реферат виголосив адвокат Теодор Свистун, котрий прекрасно змалював, „як на селах повставала Україна", та яке є значіння „Листопадових Днів". По англійськи виголосив реферав тут роджений молодий Українець, Михайло Бартіш.

Третю часть свята виконала шкільна дітвора, яка відограла виставу під наголовком „Добрі діти".

Свято відсвятковано дуже величаво, а присутніх було звиш 400 осіб. Мушу підкреслити, що дует на скрипці і на фортепяні та пісні, відспівані квартетом, були так чудово виконані, що адв. Т. Свистун запросив виконавців до участи в радіовій українській програмі, що й сталося 1-го грудня.

До звеличання свята причинилися своєю працею: шкільна дітвора „Джуніор Клоб", гр. Осип Петрик, члени У. Н. Дому, Союз Українок, вище наведені особи з дуету і квартету та парох о. О. Мицик, котрий гарячими словами візвав присутніх зложити жертви на українських інвалідів та на визвольну боротьбу.

Листопадове Свято закінчилося живим образом, який представляв Україну а при ній клячіли діти, котрі зі зложеними ручками відспівали пісню „Боже Великий Єдиний" та „Ще не вмерла Україна".

М. Тершовський, секр.

БАЛТІМОР, МД.

Листопадове Свято.

В неділю, дня 9-го грудня, наша громада відсвяткувала Листопадове Свято заходами Українського Горожанського Клюбу.

В укр. греко-кат. церкві пригадувала нам те свято ґарна могила, уладжена в память наших борців за волю. Парох о. В. Маньоський відправив над могилою панахиду та виголосив принагідну проповідь про геройські подвиги наших борців. Підчас Служби Божої й панахиди стояли при могилі два наші хлопці з національними прапорами.

Вечором відбувся в Українськім Народнім Домі святочний концерт. Галя була виповнена громадянами, як церква на Великдень. Програма була багата і ріжноманітна.

Вступне слово виголосив гром. Й. Семенків, а потім співав хор, під управою п. Т. Лучишина, зачавши спів відспіванням американського гимну. По деклямації п. Юлії Блями наступив святочний реферат, який виголосив п. Т. Федусь, бувший старшина Української Галицької Армії. Присутні прислухувалися оповіданню бесідника з великою увагою, бо переповів він найважніші моменти, почавши від 1914 р.

Потім предсідник Клюбу, п. Яків Семенків, візвав до жертв. Зібрано на ґалі $45.50, а $9.40 дрібними. А по збірці виступив знову хор.

Згадати треба виступ двох малих хлопчиків, братів Шулька, з котрих один грав на клярнеті, а другий на скрипці. Публика нагородила їх дуже щедрими оплесками.

Деклямація п. Олени Пісь витиснула неодну сльозу з очей присутніх. Це справжня декляматорка.

При кінці забрав ще слово о. В. Маньоський, даючи вислів тому, що так гарно відсвятковано те свято, яке закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна".

Всі жертви, в сумі $57.35, вислано до Обєднання з призначенням по половині на інвалідів і боєву акцію.

Жертвували: Й. Приймак $5; Г. Шулька $2; по $1: П. Мармаш, В. Мармаш, Й. Мармаш, Й. Семенків, Т. Семенків, П. Семенків, Я. Семенків, Й. Пісь, І. Ракочий, О. Іваневич, Ю. Левко, І. Ґевера, К. Кучкуда, М. Стислий, Г. Іванович, Л. Семенович, Т. Захарчук, І. Бойко, І. Мацкула, Й. Майський, Д. Любунець, П. Боднар, С. Кузик, Ф. Харків, Ю. Подгорняк, Є. Подгорняк, М. Демитрів, Н. Шандровський, Й. Ємха, А. Хомяк, Н. Шулька, О. Івахів, Й. Фаль; по 50 ц.: Н. Конарська, Т. Никула, Е. Білобран, А. Пельц, М. Байда, І. Буката, І. Наробецький, Н. Муцин, В. Захарків, Т. Тарас, С. Рубаш.

Й. Семенків.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СОЮЗА УКРАЇНОК АМЕРИКИ

:——::——: відбудуться :——::——:

В ПЯТНИЦЮ, ДНЯ 21-ГО ГРУДНЯ (DECEMBER) 1934 РОКУ

в годині 7:30 ввечір

В НОВІЙ ДОМІВЦІ СОЮЗА УКРАЇНОК, КОТРА МІСТИТЬСЯ

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ

217-219 EAST 6th STREET, NEW YORK, N. Y.

Проситься члениць і дооколичні відділи Союза Українок, щоби вислали свої делеґатки. Спеціяльно запрошується уряди відділів прибути на ці збори.

Тому, що програма зборів надзвичайно велика, проситься прийти на означений час. 297

Головна Управа Союза Українок Америки.

УВАГА! ☞ МІЛВІЛ, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! ☜ УВАГА!

ЗАХОДОМ ДРАМАТИЧНОГО КРУЖКА

відограється представлення

ДВА ДОМИКИ І ОДНА ФІРТКА

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 23-ГО ГРУДНЯ (DECEMBER) 1934 РОКУ

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ ПРИ CENTER GROVE RD., MILLVILLE, N. J.

Початок в годині 2-гій пополудні.

На це представлення, яке буде тут відогране перший раз молодшими і старшими аматорами, запрошується всіх Українців з Мілвіл, Вудбайн, Бріджтон, Вайнленд і околиці.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член бр. св. Івана Хрестителя, 96 від. У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам нашої орґанізації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $50, котрі мені стали великою помічю у моїй невилікувальній недузі. Бажаю У. Н Союзови якнайкращого успіху. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Петро Булій,
Пітсбурґ, Па.

Користи процедури.

У десятому дні сензаційної розправи за вбивство зголошується новий свідок. Починає оповідати дуже докладно, як відбулося вбивство.

Щож це? — питається зчудований предсідник — ми нічого не знали, що хтось був при цьому — ви були свідком убивства?

— Ні.

— Відкиж усе знаєте так точно?!

— Таж я ввесь час читаю ґазети!

ОХОРОНА ПРОТИ ДИФТЕРІЇ.

(Подає д-р Джан Л. Райс, комісар здоровля міста Ню Йорку.

Коли ваша дитина не має застрикнення для охорони перед дифтерією, то зробіть це без дальшої проволоки. Відкладання з дня на день є дуже ризиковне для життя дитини. Тільки дитина з дифтеричним застрикненням є охоронена перед тою язвою. Цього року дифтерія показується в більше їдовитій формі ніж попередно.

Новий спосіб застрикування вимагає тільки одної візити до свого лікаря з дитиною перед укінченням шестого року життя. Коли послухаєте цеї ради ще цього тижня, ваша дитина буде охоронена перед дифтерією, а ви перестанете журитись та думати про небезпеку тої хвороби. Очевидно, що така справа заслугує на посвяту кілька хвилин часу для забезпечення дитини.

Це упрощене застрикування проти дифтерії винайдено щойно на протязі останнього року. Передтим треба було трох застрикувань, кожного тижня одно, для дітей кожного віку, а охорона розвивалась аж по шістьох місяцях, коли тепер одно застрикнення розвиває охорону по шістьох чи вісьмох тижнях. Діти старші як шість років потребують двох застрикнень.

Кількасот тисяч дітей у Ню Йорку та в близькій околиці остаються без охорони проти дифтерії, не зважаючи на кільканацять усильних кампаній в напрямку переведення охорони. Зростаюче число смертей від дифтерії власне являється серед тої кляси дітей. В одних випадках батьки, в інших матері або обоє родичі противляться, чи занедбують переведення застрикування. Такі люди нерозумно слухають порад сусідів та одиниць, корі „не вірять у якенебудь застрикування". Кожний досвідчений лікар поручає дифтеричне застрикування, тому, бо статистика виказує зменшені смертности в місті Ню Йорку з 750 на 100 дітей річно. Це само повинно переконати родичів, що застрикування є необхідне для кожної дитини.

Колись так дуже розповсюднена хвороба віспи, перед якою мало хто міг охоронитись, сьогодні майже зовсім знищена в Ню Йорку, а саме завдяки примусовому щепленню дітей. В інших сторонах Злучених Держав, де ще нема закона про примусове щеплення, віспа густо поширена, так, що ще сьогодні Злучені Держави дальше вважаються „країною віспи", та поруч Індії й Китаю являються третьою з черги державою з найбільшим числом занедужань віспи. Більшість родичів самохітно віддають свої діти до щеплення віспи. Тепер можливість занедужання на віспу є без порівнання менша супроти дифтерії.

Кожна дитина повинна дістати дозу протидифтеричного застрикування зараз по скінченню девятьох місяців свого життя. Як скоро це ввійде у звичай, занедужання від дифтерії станеться рідкістю. Треба переводити застрикування дітям, особливо до шестого року їх життя, тому, що в тім віці найбільше дітей умирає від дифтерії, а саме 85 відсотків усіх дифтеричних занедужань.

Пощо ризикувати? Охороніть свою дитину від тої недуги ще цього тижня. Вдайтесь до свого лікаря тільки на одну візиту.

ФЛІС.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Ю. Д., Стемфорд, Конн. — Простуємо, що п. Гладун не говорила на відчиті про ОДВУ.

Математик.

— Петрусю, як я тобі дам шість яблок, а мама сім, то скільки матимеш разом?

— Досить.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIANS HERE RALLY IN COLD, HEAR PLEA FOR INDEPENDENCE

An audience in overcoats—filling the auditorium of the Ukrainian National home, 2255 W. 14th St.

An audience that sits for four hours, heeding not the coldness of the hall, but listening to every word of Omelian Hrybiwsky, who brought from Europe the message of Ukrainians, now living under four flags, the message from Ukrainians who want to live under a flag of their own.

It was a striking demonstration of the fact that 30,000 Ukrainians in Cleveland, a million Ukrainians in the United States and another million in Canada are helping their kinsmen in the old world to preserve the national spirit of Ukraina, which flourished as an independent nation in the sixteenth century.

Pan Hrybiwsky, whose home is in Lviw, Poland, thanked the Ukrainians in America for supporting the "OUN," as the Ukrainian revolutionary organization is called.

"The material support you are giving us means much," he said, "but the moral strength you lend us means even more."

Pan Hrybiwsky, speaking in Ukrainian, lumped "Bolsheviks, Poles, Rumanians and Czechs" together as "the enemies of the Ukrainian independence movement."

"Minister Beck went to Moscow not long ago," declared Pan Hrybiwsky, referring to Jozef Beck, Poland's foreign minister. "He got the Bolsheviks into a secret agreement to help the Poles exterminate the 'OUN' in Poland and the Soviet Union. Then Moscow gave him a great ovation and said something about the Poles because they had recovered their national independence."

"Soon afterward Rumania and Czechoslavakia also became parties to the agreement to crush our national spirit."

Pan Hrybiwsky, who is making a tour of the larger Ukrainian colonies in North America, left today for Chicago. Meanwhile, cables from Warsaw brought news that autonomy for Ukrainians living in Poland was demanded during a debate in the Senate.

Senator Horbaczewsky, spokesman for the Ukrainian minority in Poland, said he would press for a special amendment to the constitution of the republic whereby selfgovernment would be granted to the provinces of Galicia, Podile and Volhynia.

Miss Hanka Romanchych of Winnipeg, an employee of the provincial government of Alberta and Canadian delegate to the convention of the International League of Ukrainian Women in Pryzemysl, Poland, will speak in Ukrainian National home tonight.

(Cleveland News, Dec. 15, 1934).

Якийсь молодий автор післав Лукіянови Гітрі, славному директорови театру, свою пєсу з допискою:

— Закладаюся за люідора, що ви не прочитаєте моєї драми.

— На другий день одержав свою пєсу та люідора з допискою:

— Ви виграли!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

КОГУС, Н. Й.

Листопад інвалідам.

Стоїмо в ряді тих громад, у яких принялись гарні звичаї обходити всякі народні свята, а на них збирати жертви на народні ціли.

На цьогорічнім Листопадовім Святі дня 2-го грудня переведено збірку на українських інвалідів як на панахиді так і на концерті.

Зложили: по $2: А. Афінович, Й. Дзямба, Й. Білінський; по $1: о. І. Щуховський, Н. Назарко, О. Лесняк, М. Апостол, І. Столяр, С. Палка, Д. Зальопаний, Е. Сташко, А. Мазурик, В. Сташко, М. Галашин, Н. Заблоцький, Ю. Березинський, В. Михасів, Т. Малігловка, В. Любянецький, С. Постоловський; по 50 ц.: М. Кушнір, В. Мадараш, К. Мадараш, М. Бабяк, О. Поврознік, П. Ковальчик, Ю. Недільська, М. Шаршанович, Ф. Мазула, І. Урбан, Т. Постоловська, П. Гуреш, і С. Ковальчик. Решта дрібні жертви. З панахиди $17. З концерту $34.10. Загально зібрано $51.10, які переслано до Обєднання на інвалідів. Збіркою занялися пані: М. Кушнір, Т. Постоловська, і гр. І. Столяр та П. Гуреш.

Д. З.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Думки з приводу річних зборів.

Рік 1934 кінчиться. Пора подумати про дальшу працю по організаціях в наступному році. Отсе й буде предметом нарад на так званих „Річних Зборах", на яких провіримо працю за минулий рік та намітимо програму дальшої діяльности, а заразом скріпимо наново організаційний апарат, вибираючи новий уряд. На звичайному засіданні Центрального Комітету Українських Організацій рішено дня 6. грудня пригадати тим організаціям, котрі є членами Комітету, щоб вибрали поновних делегатів на 1935 рік, засобляючи їх повновластями, з тим, щоб провідникам делегацій вибирано предсідників дотичних організацій. Вибрані мають являтися на всіх засіданнях Комітету, як теж вирішувати всі справи, які будуть предметом нарад Центрального Комітету.

Треба, щоб делегатами вибрано найсвідоміших членів організацій, чесних, ідейних, щирих працівників на народній ниві, націоналістів, прихильно наставлених до української революційної справи і таких, щоб не лінувались приходити на засідання та мали відвагу постояти за інтереси організації та української справи взагалі. Кождий делегат має право бути вибраним в склад головної управи комітету на згаданому засіданню.

Рішено, що річні збори відбудуться дня 13. січня 1935 р., пополудни, на великій галі в Українськім Народнім Домі. На річне засідання Центральний Комітет запрошує урядників та членів тих організацій, які є членами Центрального Комітету. Рішено, щоб Організація Державного Відродження України (ОДВУ) вислала на це засідання свого референта, який би розказав про політичну діяльність ОУН та пояснив акцію за збірку фонду ОУН в сумі $40,000.

На порядку дня будуть такі справи: Справоздання Головної Управи, читання статуту, вибір Головної Управи на рік 1935 і вибір комісій.

Ціллю Центрального Комітету є: Нагадувати нам час від часу про наш національний обовязок супроти України. Ширити національну свідомість, любов до свого народу та погорду до наших займанців і гнобителів. Комітет проповідує безкорисну посвяту себе для визволення України з неволі. Каже брати активну участь у наших державницьких змаганнях і бути завсіди готовими до рішаючої боротьби за Україну, її волю і славу.

Іван Клюк, секр

КЛІВЛЕНД, О.

На визвольну боротьбу.

З нагоди 25-ліття подружого життя гром. Михайла і Катерини Андрусечко знайомі та приятелі їх зробили забаву, а при тім не забули також про рідний край, та на поклик гром. Вол. Форемного жертвували $5.70 на визвольну боротьбу. Зложили: В. Форемний і В. Волянський по $1; А. Бревка, Ю. Коцішевський по 50 ц.; П. Модний, Ю. Цобан, Тирчик, М. Бревка по 25 центів, а решту дрібними датками. Збіркою, яку вислано до Обєднання, занялися Ю. Коцішевський і М. Бревка.

Присутний.

ВЕСТ ГЕЙВЕН, КОНН.

На ріжні ціли.

Громадянка Агафія Бундзяк переслала по $2: на видання твору Осипа Турянського, на авіяційну українську школу, а $4.20 до Обєднання на краєві ціли.

Теща приїжджає несподівано. Дочка докоряє матері:

— Алеж, мамо, чому ти не написала, що приїдеш? Ми булиб вийшли настрічу тобі на двірець.

Теща: — Я хотіла бачити твого чоловіка!

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла від. 352, подає до відома своїм членам, що річний мітінг відбудеться в неділю 23. грудня, в годині 2-гій пополудни. Проситься кождого члена бути присутним на тім мітінгу. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости. — Гр. Бандровський, предс.; Теодор Левчишин, секр.

РІВЕРГЕД, Н. Й. Відділ 256 повідомляє своїх членів, що збори відбудуться 23-го грудня, в годині 7-мій ввечір, в гали церковній. Проситься всіх членів прибути і привести свою грамоту до виміни на нову. — Іван Павликовський.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. ім. Івана Франка, від. 269, повідомляє своїх членів і членкинь, що річний мітінг відбудеться в суботу, 22-го грудня, в годині 8-мій вечером в гали Василя Дуди. Проситься всіх членів прибути на означений час. Контрольна комісія здасть справоздання за 1934 рік, відтак буде вибір уряду на 1935 рік. Тому, що місяць грудень є останнім місяцем ювилейної кампанії У. Н. Союза, проситься членів привести нових членів. Будемо принимати без вступного. Просимо довгуючих членів вирівнати свої довги в тім місяці. Довгуючі члени будуть суспендовані. Проситься всіх членів Головного комітету прибути на цей мітінг. — Т. Нарівний, предс.; Й. ...; С. Соколовський, секр.

ГЕМПСТЕД, Л. АЙ. Тов. ... Січ, від. 327, повідомляє своїх ... і позамісцевих членів, що річний мітінг відбудеться в середу, 26-го грудня, в годині 7:30 ввечір, в місци ... Проситься всіх членів і членкинь прибути на означений час, бо контр. комісія здасть справоздання за цілий рік, а відтак буде вибір урядників на 1935 рік. Повідомляємо довгуючих членів, що товариська каса це не криниця, котра не дасться вичерпати, тому просимо вас вирівнати свої довги бодай при кінці року. Довгуючі члени, коли не являться на мітінг, будуть безпроволочно вичеркнені з членства. Також просимо памятати день 26 грудня. — Теодор Багрій, Михайло Кирин, ...

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Петра і Павла, від. 102, повідомляє всіх своїх членів і позамісцевих членів, що річний мітінг відбудеться 1-го січня, на латинський Новий Рік, в годині 1-шій пополудни, в галі церковній при Вест 7-мій вулиці. Кождий член повинен явитись хоч раз в рік, щоб вислухати справоздання, котре складає секретар і контр. комісія. Буде вибір уряду на 1935 рік та інші важні справи до полагодження. Неприявний член платить кару ... рі після ухвали річного мітінгу. — ... Гірняк, предс.; Дмитро Дорош, кас.; Микола Бусько, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН.

(146)

Поручник Роджер Сесил, з летничого відділу англійського короля, — бо це він тепер дивився, як Тарзан приходив до притомности, — був вязнем канібалів уже кілька тижнів. Він не знав цього, що канібали тучили його на заріз.

Довгі ночі свого увязнення Роджер був самотний. Потім його думки верталися щораз частіше до тих обставин, серед котрих він попав у руки канібалів. Він був певний, що його летнича карієра і його життя скінчилися. „Що за собаче щастя!" — думав він.

„Що за щастя вмерти так, виратувавшися чудом з таких тяжких пригод, у яких я був". Він згадував недавній упадок з літака. Згадував той випадок в Індії, в горах, коли то він пробував ратувати Патріцію Кенбі, дівчину, котру він любив, коли то він заставив її скакати з горіючого літака з легкопадом.

Роджер памятав, як то він та його залога теж вискочили були з літака, пробуючи ратуватися з життям. Він згадав, якто нарешті осів був на вершку дерева, побитий і подертий. Він пригадав собі події, що скоро пішли одна за одною. Але він не знав, де він є.